

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pól leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 21. junija 1901.

Politični oddelek.

Deželni zbori.

Ta teden se je začelo letošnje zasedanje deželnih parlamentov, tudi vseh tistih, v katerih so zastopani Slovenci.

Pogled na te deželne zборе — kar šest jih je po številu — nam kaže prav neveselo sliko. Razmere so namreč — ne glede na to, da so ti deželni zbori priče silne administrativne razkovanosti slovenskega naroda — v narodnem in tudi v gospodarskem oziru jako škodljive za nas, ker razen v kranjskem deželnem zboru nimajo Slovenci nikjer večine in store Nemci lahko vse, kar hočejo.

V zadnjih letih so bili Slovenci iz raznih deželnih zborov izstopili. Začeli so abstinenco. Ako bi bilo mogoče doseči, da bi vsi slovenski poslanci iz vseh deželnih zborov izstopili, bi imelo to nekaj pomena, parcijelna abstinenca pa ni bila srečna misel in se ni nikjer obnesla.

Slovenci na Primorskem so pred nekaj leti dosegli skupno abstinenco glede goriškega, tržaškega in istrskega deželnega zbora. Kot demonstracija je ta sklep imel svoj pomen, pozitivnega pa se ni ž njim prav nič doseglo. Razmere so bile močnejše, kakor poslanci. Goriški poslanci so bili prisiljeni vstopiti v deželni zbor. Molče so jim sledili tudi tržaški slovenski poslanci, in letos nadaljujejo abstinenco samo slovenski in hrvaški poslanci iz Istre, menda poglavitno radi tega, ker nimajo potrebne odločnosti, da bi v deželnem zboru vračali milo za drago in nastopali s tisto brezobzirnostjo, s katero nastopa laška stranka.

Na Koroškem se slovenska poslanca sploh nista nikdar odločila za abstinenco. Tudi v najhujših časih so Nemcem pogumno kljubovali, šli v levov brlog in zastopali slovenske težnje.

Na Štajerskem so slovenski poslanci že enkrat opustili abstinenco in se vrnili v deželni zbor, potem pa so zopet začeli abstinenco in jo tudi letos nadaljujejo. Javna tajnost je, da se je druga abstinenca začela vsled tega, ker je bil nemški nacijonalec Walz zagrozil, da napravi slovenskim poslancem velikanski škandal radi celjskih izgrediv. Take grožnje se pač ni bilo treba bati.

Prav na Štajerskem je abstinenca jako nevarna. Abstinenca je sploh dvorezen nož, o čemur so se najbolje prepričali Čehi. Ti so vendar vse drugačen faktor, kakor smo mi, pa jim je abstinenca vendar silno škodovala. V obče se lahko reče in to potrde razun Čehov in naših Poljakov tudi ogrski Srbi in Irci, da je abstinenca nonsens. Abstinenca je samo tedaj kaj vredna, če postane vsled nje kak zakonodajni zastop nesklepčen in kar je odločilno, če so občne razmere ravno tedaj take, da je sklepčnost dotičnega zastopa nujna in v državnem interesu. Drugače ni misliti na kak uspeh, sosebno ne pri nas Slovencih, ki smo v vsakem slučaju in za vsako vlado „quantité né gli geable“.

Zlasti pa sedaj ni misliti, da bi se z abstinenco kaj doseglo. Sedanja vlada živi takorekoč od tega, da se ne vtika v boje, da spoštuje posestno stanje raznih narodnosti, pa bodi to posebno stanje še tako krivično.

Sedanje ministrstvo se na noben način ne bo zavzelo za to, da bi Nemci ali Lahi kakor koli kapitulirali pred Slovenci. Saj tega niti Badeni in Thun nista storila glede goriškega zbora, v katerem so Slovenci faktor, v tem ko v Gradcu in v Kopru lahko brez nas izhajajo.

Z abstinenco se ne doseže drugega ničesar, kakor da se nasprotnikom potisne v roke orožje, s katerim narodnim poslancem izpodkopujejo zaupanje volilcev. To delajo štajerski Nemci z veliko spretnostjo in vstrajnostjo in mi se bojimo, da bodo Slovenci pri deželnozborskih volitvah še kak mandat izgubili, samo vsled splošno letar-

gije, ki vlada mej njimi, in vsled abstinence. Če se motimo, nas bo to do srca veselilo.

Politični pregled.

Cesar na Češkem. — Cesar se je s svojega potovanja v Prago, v Litoměřice in v Ustje povrnil v Prago. Časopisje je temu potovanju posvetilo posebno pozornost, ker je videlo v njem dokaz, da je porazumljenje mej Čehi in Nemci skoro zagotovljeno. Cesar je res pri vsaki priliki povdarjal svojo željo, naj bi se mej Čehi in Nemci dosegla sprava, ali dozdeva se nam, da smo od tega smotra danes še prav tako oddaljeni, kakor pred leti in dozdeva se nam, da cesarjevo popotovanje v tem oziru ni prav nič premenilo vladajočih razmer. Cesar s potovanji sploh nima sreče. Ko je Bach razbil Ogrsko v nekaj provincij je tudi provzročil l. 1852. da je cesar potoval na Ogrsko. Takrat se je tudi reklo, da gre za spravo krone z Madjari, a sprava se je dosegla šele po bitki pri Kraljevem Gradcu. Leta 1857. je cesar potoval na Beneško in v Lombardijo. Sijaj je bil velik. Vlada je najela na tisoče evviva-klicateljev, kupila vse vstopnice v gledališča, ter poslala k predstavam svoje pristaše, veliko se je pisalo o spravi mej državo in italijanskima provincijama, a v Milanu že ni bilo mogoče prirediti meščanskega plesa, ker so meščani stavili pogoj, da noben avstrijski oficir na ta ples ne sme priti, in — dve leti pozneje je Avstrija izgubila Lombardijo. Tudi svoječasno potovanje cesarjevo na Hrvaško ni imelo uspeha. Iz teh neuspehov izhaja nauk, da cesarjevih potovanj ni precejevati, ako niso prirejena kot slovesni konec kake akcije, ako se ž njimi takorekoč ne krona kak uspeh. Cesarjevo potovanje na Češko pa ne pomeni, da se je sprava mej Nemci in Čehi že končala, s tem potovanjem se je dala šele vzpodbuda k spravnim pogajanjem, vzpodbuda k rešitvi jednega najtežavnejših problemov, in zato se nam zdi pretirano in neosnovano, kar se hoče po vsi sili dokazati iz cesarjevega potovanja.

Deželni zbori so se sešli ta teden, a so se doslej bavili le bolj s formalnostimi. Tekom prihodnjega tedna šele se začne redno delovanje.

Dunajski krščanski socialci so s sedanjimi političnimi razmerami jako nezadovoljni. V prvi vrsti se obrača njih nezadovoljnost proti ministrskemu predsedniku Körberju, kateremu je dr. Lueger te dni zagrozil z najodločnejšo opozicijo. Njegove stranke nezadovoljnost obrača se pa ta tudi proti zborničnemu predsedniku grofu Vetterju.

Avtonomija Trentina. — Grabmayrov načrt glede avtonomije italijanskega dela južnih Tirolov je mej tirolskimi Nemci naletel na odločno nasprotstvo. Začela se je velika agitacija proti temu načrtu tako, da ga deželni zbor vsaj v tekočem zasedanju bržčas ne bo sprejel.

Sprava na Moravskem. — V letošnjem zasedanju deželnega zbora moravskega pride na dnevni red tudi spravno vprašanje. Nemci zavlačujejo to zadevo kolikor mogoče. „Lidove Noviny“ kritikujejo ostro stalni odsek, ki še zdaj ničesar pokazati ne more, tako da je začel češki narod na Moravskem spravno akcijo smatrati za golo komedijo.

Ogrska. — Poslanska zbornica bo zborovala do konca junija. Snide se sicer še konca avgusta, a le v namen, da čuje cesarski reskript, s katerim se zbornica razpusti. Priprave za volitve so se že začele. Tudi Slovaki se jih letos udeležijo. Izdali so oklic, s katerim zahtevajo narodno ravnopravnost in konfesionalno ter občinsko avtonomijo.

Trozveza. — V Parizu je izšla te dni brošura „Potreba francosko-rusko-avstro-ogrske zveze“, ki jo je opisal vpokojeni tajnik avstrijskega zunanjega ministrstva Rimmler. V tem opisu se kritikuje trozveza kot škodljiva za naše mo-

narhije, ker izrablja Nemčija to zvezo v svoje politične namene, na drugi strani pa opozarja brošura na veliko korist, ki bi jo imela naša država od zveze z Rusijo. Brošura popisuje tudi akcijo, ki se je v ta namen že pričela. Ogrski poslanec Ugron je bil poslal Rimmlerju v Pariz, da se pogaja z Delcassè-jem in je tudi sam šel v Pariz, ter govoril s francoskim ministrom zunanjih zadev. Delcassè je bil v početku tej ideji jako naklonjen, pozneje pa se je umaknil.

Vojna v južni Afriki. — Angleži so bili v zadnjem času zopet parkrat poraženi. Najprej pri Reithu, potem pa pri Steenkopsstruitu, kjer je od 250 mož bilo ujetih, ubitih in ranjenih okoli 200 mož. Naravno je torej, da je lord Kitchener pootlastil gospo Botho, naj se s Krügerjem pogaja zaradi miru. Krüger pa ni bil zadovoljen s ponudbami gospe Bothe in hoče vojno nadaljevati.

Državne železnice l. 1900.

Železniško ministrstvo razpošilja ravnokar poročilo o uspehih c. kr. državne železniške uprave za l. 1900.

Ta publikacija obsega jako bogat material. Izšla je letos cel mesec prej, kakor v drugih letih. Izmej njenih podatkov zaslužijo posebno upoštevanja naslednje:

Železniško omrežje, katero je v državni upravi, je bilo koncem leta 1899. 10.936 kilometrov dolgo. V letu 1900 se je podaljšalo za 303 kilometre. Mej progami, katere so se lani otvorile, je za nas Slovence važna proga Wolfsberg-Zeltweg. Od vseh prog, kar jih je bilo v državni upravi odpade 7762 kilometrov na železnice, ki so last države in jih država upravlja, 602 km na železnici, ki so last zasebnikov, a jih država upravlja na svoj račun, in 2875 km na privatne železnice, ki se upravljajo na račun lastnikov.

Glede obrata je treba omeniti, da je lansko leto na rečenem železniškem omrežju vozilo skupaj 1,283.945 vlakov, ki so prevozili 63,970.135 kilometrov, za 6.10 % več, kakor predidóče leto. Po kategorijah razvrščeno se vidi, da je lani vozilo 32.207 ekspresnih in brzovlakov, ki so prevozili 6,039.250 kilometrov, 787.321 osebnih vlakov, ki so prevozili 32,665.869 kilometrov in 464.417 tovornih vlakov, ki so prevozili 25,265.016 kilometrov.

Glede finančnega uspeha za l. 1900 je naslednje opomniti:

Dohodki tistih železnic, na katerih se izvršuje obrat na račun države, so znašali 262,979.000 kron, za 14,682 000 kron, več, kakor v predidóčem letu.

Izdatki teh železnic so znašali — ne vštévši plačila za obrestovanje in amortizacijo ter ne vštévši stroškov zvišanja uradniških plač — 187,352.000 kron, za 17,268.000 kron več kakor v predidóčem letu.

V obče je utis, ki ga napravi poročilo o finančnem uspehu železniške uprave neugoden, vendar se ta utis nekoliko ublaži, ako se pomisli, koliko škode so imele železnice vsled lanskega velikega štrajka premo-